

Будова слова (повторення)

Морфеміка -

- ♦ (від грецького **morphe**- форма)- розділ мовознавства, що вивчає склад (будову) значущі частини слова (морфеми).

кореневі!

службові!

Кореневі морфеми – обов'язкова частина слів, що належать до повнозначних частин мови.

Корінь слова – спільна частина спільнокореневих слів, яка виражає їхнє лексичне значення.

Весн- а, **весн-** няний, про- **весн** - а,
на- **весн-** і, **весн** –яний,
по – **весн-**яному, **весн-** іти.

Отже , щоб визначити корінь,
треба...

...підібрати спільнокореневі слова й визначити їхню
спільну частину.

Дослідження!(усно)

- 1. Визначте корінь у словах : **гора, горе, горювати, угорі.**
- 2. Визначте їхнє лексичне значення.
- 3. Чи можна назвати ці слова спільнокореневими?
- 4. Зробіть висновок....

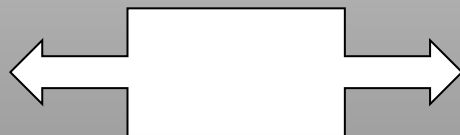
Висновок

- Ці слова не є спільнокореневими, оскільки корінь у них має різне лексичне значення.
- Маємо дві групи споріднених слів :

гора

угорі

гірка

горе

горенько

горювати

Це – омонімічні корені.

Частина слова без закінчення – **основа** .
Вона виражає лексичне значення слова, тому
є спільною для всіх форм слова.

народженн-я

Закінчення - (**Флексія** - від латинського – flexio-
згинання , перехід)

- ◆ змінна значуща частина слова, що виражає його граматичне значення (рід, число, відмінок, особу , час тощо) і слугує для зв'язку слів у словосполученні й реченні.

Зауважте !

- ◆ Не мають закінчень незмінювані слова :
- ◆ **Прислівники:** (весел-о, увечер-і,здалек-у -о, -і , -у суфікси) .
- ◆ **Дієрислівники:** (танцю-ючи, сказав-ши / -ючи, -ши суфікси).
- ◆ **Інфінітив слова** (люби-ти, співа-ти / -ти суфікси).
- ◆ **Незмінювані слова іншомовного походження** метро, таксі, колібрі.

Префікс -

- ◆ (від латинського – *praefixus* прикріплений перед чим–небудь)- частина слова, яка стоїть перед коренем і служить для утворення нових слів (звуковий – надзвуковий) або форм слів (писати - переписати , дописати, підписати, записати)

Пре- і **при** - - немов близнята,
як їх розрізнати?

Пам'ятати усім варто,
Де їм в слові стати .

Пре- - ознака вища міри
(заміни це словом дуже).

Дуже сірий - це пресірий.

Розібрався, любий друже?

Тож прекрасний, пречудовий,

Прерозумний і премудрий,

префікс **пре** - коли у слові –

вже ніколи не забудеш.

З **при-** завжди ми прибуваєм,

Наближаємось до чогось,

Щось приєднуєм - і маєм

Пам'ятати про це строго.

З **при-** неповні маєм дії і
ознак неповноту.

Ось, притомлена, радіє
мала пташечка в саду,

додому прилетіла,

принесла пташатам їсти,

Приголубить їх і сміло

Може вже тоді й присісти.

При- ми й так запам'ятаєм,

Правил тут складних немає.

Префікс **при-** - самотній птах,

лише в деяких словах:

Зустрічається у прірві

Та у наших прізвищах.

Знайте все це - і знаннями

Ми здолаєм труднощі.

➤ ПИШЕМО ПЕРЕД

К, П, Т, Ф, Х

➤ КОРИСТУЄМОСЯ

➤ ВИСЛОВОМ

➤ **КАФЕ ПТАХ**

ПРЕФІКСИ

РОЗ- БЕЗ-
ЗАВЖДИ ПИШИ
З БУКВОЮ

З-

РО **З** ПИСАТИ
РО **З** БИТИ
РО **З** 'ЇХАТИСЬ

БЕ **З** ВОДНИЙ
БЕ **З** КРИЛИЙ
БЕ **З** КРАЇЙ

Суфікс -

- ◆ (від латинського – **suffixus** – прикріплений, підставлений)- службова морфема, яка стоїть після кореня й служить для утворення нових слів і словоформ.

Отже,

Значущі частини слова

Основа

частина слова без
закінчення
блакитний

Корінь

Головна значуща частина
слова, яка спільна для всіх
спільнокореневих
слів і виражає їхнє лексичне
значення
Ліс

Префікс

Значуща частина слова,
яка стоїть перед корнем
і служить для
утворення нових слів
Безхмарний

Суфікс

Суфікси- ар(яр), -иш, -ист, -іст, -тель – творення іменників
-н-, -ив-, -ськ-, -еньк- прикметників
-и-, -а-, -ва-, -ува-, -ти- дієслова
Учитель, Морський, Просити

Закінчення

Звукове
(виражене звуком і
позначене буквою)
хлі**б**ом

Нульове
(не виражене звуком і
не позначене буквою)
хліб

основа;
корінь;
префікс;
суфікс;
закінчення.

П Р О Л І С К И

